

Oslo 15.10.18

Innspillsnotat til Høring

Statsbudsjettet 2019 (kapitler fordelt til Familie og kulturkomiteen)

Prop. 1 S (2018-2019)

Som mennesker yter vi ikke bare omsorg som foreldre. Vi yter også omsorg for familie, venner, kolleger og naboer og stiller opp for hverandre og gjør små og store oppgaver når vi blir syke og eldre. Vi blir pårørende.

Mange foreldre vil oppleve ekstra utfordringer og vil aldri gå ut av pårønderolle fordi deres barn alltid vil trenge at noen stiller opp for dem, selv etter at de er juridisk voksne.

Mange barn og unge opplever det også. Det skjer et rollebytte og det er de som må ta voksenansvar når de voksne svikter eller blir syke. Svenskene beregner at 7 % barn og unge i grunnskole og videregående skolealder har en slik situasjon. For noen fører det til at deres eget liv blir satt på vent eller de «kommer aldri i gang» som voksne og faller tidlig utenfor. Unge pårørende slutter i studiene for å ivareta familiemedlemmer. Og barn som pårørende som ikke blir inkludert og sett.

Vi ser også at det er en typisk kvinnerolle – å ta seg av den uformelle omsorgen for familiens eldre og syke og til og med gi opp eget arbeid eller være dobbeltarbeidende sent i livet. Samtidig vil vi at kvinner øker og beholder sin deltagelse i arbeidslivet.

Punktene over vet vi for lite om eller har ikke tatt et helhetlig grep om. Det er alvorlig for dem, for de rundt dem og for oss som samfunn. En del av dette ligger rundt BLD og KUD sitt område.

Nasjonal strategi for pårørende

I HOD sine budsjetter finnes vi ordet pårørende 106 ganger. I BLD sine finner vi det en gang men det som ellers ordene som brukes - foreldrestøtte, søkenstøtte, familievern - andre ord om samme sak.

I juni 2018 la BLD frem strategien «Trygge foreldre -trygge barn» En av gruppene som nevnes er Foreldre til barn med spesielle behov. Denne gruppen har sine pårørende-utfordringer.

Regjeringen skrev i sin plattform (januar 2018) at de skulle legge frem en Nasjonal strategi for pårørende som skulle involvere HOD, ASD og BLD, men vi kan dessverre ikke se at dette er nevnt noe sted i Statsbudsjettet.

Tvert imot fortsetter pårørende å dukke opp mest i HOD sine budsjetter, noe hos ADS og litt hos BLD. Det understreker at utfordringer som ligger i og til det å være pårørende, ikke er samlet noe sted eller tatt helhetlig grep om. Det er det på tide å gjøre noe med!



Pårørendealliansen er en paraplyorganisasjon for pårørendeområdet, uavhengig av diagnose, tilstand eller alder for den man er pårørende til – eller egen alder. Vi har 20 medlemsorganisasjoner og flere på vei.

Vi har beregnet at 800 000 er i en pårørendesituasjon til enhver tid og de yter nesten like mye omsorg som kommunehelsetjenesten. Denne omsorgen har vi forsiktig har anslått til 40 milliarder årlig. Pårørendeundersøkelsen 2017 er for øvrig levert dere i komiteen og den viser at det er mange utfordringer å ta tak i.

Det trengs en helhetlig plan for pårørende over flere departement og felt.

Vi tenker for dere med ansvar for BLD sitt budsjett å tenke spesielt på:

- Foreldre til barn med spesielle behov som krever at de alltid må ivareta deres rettigheter og lite ivaretar seg selv. I tillegg er særlig mødre utsatt for å miste tilhørighet til arbeidsmarkedet og å få dårlig egenhelse
- Unge pårørende blir ikke sett eller anerkjent. Vi vet i Norge altfor lite om hvordan disse unge 12-15 år ivaretas gjennom skole og studier og hvor stor andel de utgjør av unge som sliter. Det må vi ta tak i.
- Likestilling – å sikre at særlig eldre kvinner ikke blir de som tar og forventes å ta større del av omsorgen for syke og eldre enn menn i samme alder. De får også mindre hjelp til dette fra det offentlige og det er en likestillingsutfordring når de faller ut av arbeid, blir uføre eller går ned i stilling så de taper inntekt og pensjon

Nasjonal strategi for pårørende trengs over flere departement!

For å sikre at vi begynner å ta denne situasjonen på alvor ber vi om at det avsettes her:

- Kap 846 : 3 mill for å skaffe mer kunnskap om hvordan unge pårørende påvirkes i forhold til deres skole og utdanningsløp
- Kap 871: 3 mill for å få mer kunnskap om hvordan kvinner i aldere 40-65 situasjon har det ved å kombinere arbeid og omsorg

Det tror vi vil gi et godt grunnlag til å begynne et strategiarbeid på disse utfordringene og står til tjeneste for spørsmål!

Med vennlig hilsen

Anne-Grethe Terjesen

Fagsjef

Anita Vatland

Leder/styreleder

